

ע"פ 10058/17 - יאסר יונס נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 10058/17

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר

כבוד השופט ע' פוגלמן

כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערער: יאסר יונס

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בחיפה

(כב' השופטים ר' סוקול, ת' שרון-נתנאל ור' בש)

בתפ"ח 15.11.2017 53078-01-16 מיום

תאריך הישיבה: ח' באייר התשע"ט (13.5.2019)

בשם המערער: עו"ד תמי אולמן; עו"ד יעקב שלומוביץ

בשם המשיבה: עו"ד רוני זלושינסקי

בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

המערער הורשע באינוס ובניסיון למעשה מגונה. בגין עבירות אלו השית בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטים ר' סוקול, ת' שרון-נתנאל, ור' בש) על המערער 9 שנות מאסר בפועל; עונשי מאסר על תנאי כפי שפורט בגזר עמוד 1

הדין; ופיצויים בסך 60,000 ש"ח למתלוננת. הערעור שלפנינו נסב על חומרת גזר הדין.

תמצית העובדות וההליכים

1. המתלוננת עבדה בביתם של המערער ואשתו (להלן: הבית) בעבודות ניקיון ובניהול משק בית. לפי כתב האישום, בחודש דצמבר 2015, ניסה המערער לנשק את המתלוננת וזו סירבה, הדפה והרחיקה אותו ואמרה לו כי היא אינה מעוניינת. ביום 14.1.2016, הגיעה המתלוננת לביתו של המערער עם בתה הפעוטה על מנת לנקות את הבית. המתלוננת הושיבה את בתה מול הטלוויזיה והחלה בניקיון המטבח. זמן קצר לאחר מכן הורה המערער למתלוננת לנקות את חדר השינה שלו, אך היא סירבה וביקשה כי יתרחק ממנה. משפנתה לנקות את חדרו של בנו, נכנס המערער אחרי המתלוננת, ולאחר ששאלה אותו מדוע נכנס לחדר וביקשה שיתרחק ממנה, דחף אותה המערער על מיטת בנו ונשכב עליה. המערער תפס את ידיה של המתלוננת והחל לנשק אותה חרף התנגדותה הפיזית, בכייה ותחנוניה. בהמשך לכך, דרש המערער מהמתלוננת לעלות לחדר השינה שלו, ומשסירבה, גרר אותה בכוח לחדר השינה, שם דחף אותה על המיטה. המערער החזיק בידו את ידיה של המתלוננת והוריד בכוח את בגדיה תוך שהוא קורע את כפתורי המעיל אותה לבשה ואת גופייתה. המערער התחכך בגופה של המתלוננת ולאחר מכן בעל אותה תוך שהיא מתנגדת, צורחת, בוכה ומתחננת שיעזוב אותה. לאחר המעשה, קם המערער מהמתלוננת והיא ברחה מהבית עם בתה. כתוצאה ממעשיו של המערער, נגרמו למתלוננת שריטה וחבלות בגופה.

בגין מעשים אלו, יוחסו למערער בכתב האישום עבירות של אינוס לפי סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); וניסיון למעשה מגונה לפי סעיף 348(ג) וסעיף 25 לחוק העונשין.

2. המערער כפר במיוחס לו וטען כי היה מדובר במעשים בהסכמה. ביום 13.7.2017 הרשיע בית המשפט המחוזי בחיפה את המערער בעבירות שפורטו לעיל. באשר לעבירת האינוס, נקבע כי מכלול הראיות, ובפרט עדותה של המתלוננת, הקלטת אירוע האונס במכשיר הטלפון הנייד שלה, והחיזוקים הנוספים לעדותה מלמדים כי המעשים לא התרחשו בהסכמתה החופשית. בהמשך, במסגרת תסקיר שהוגש בעניינו של המערער לבית המשפט המחוזי מטעם שירות המבחן צוין כי למערער הרשעה קודמת בעבירת העסקת תושב זר שלא כדין משנת 2003. שירות המבחן עמד על כך שהמערער מתמקד בעיקר בפגיעה בו ובמשפחתו בעקבות ההרשעה, מכחיש את ביצוע העבירות ונמנע מלקבל אחריות על מעשיו. עוד צוין כי לא ניתן לשלול במקרה דנן סיכון להישנות התנהגות דומה בעתיד והומלץ על ענישה מוחשית בצד מתן פיצויים למתלוננת. בתסקיר נפגעת העבירה שהוגש לבית המשפט המחוזי פורט על אודות הפגיעה הקשה במתלוננת במהלך האירוע וכן על ההשלכות החמורות עליה בעקבותיו. נוכח האמור, הומלץ להטיל על המערער - לצד רכיבים עונשיים אחרים - פיצוי למתלוננת.

3. בגזר דין מיום 15.11.2017 קבע בית המשפט כי מתחם העונש ההולם לעבירות שבהן הורשע המערער נע בין 8 לבין 12 שנות מאסר בפועל בצד רכיבי מאסר על תנאי ופיצוי ממשי עבור המתלוננת. בית המשפט עמד על הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות ובהם הזכות לאוטונומיה ולכבוד, ושלמות הגוף והנפש, וכן על החומרה היתירה שבביצוע עבירות אינוס והשפעתן הקשה על קורבנותיהן. בית המשפט נתן משקל, לחומרה, לנסיבות ביצוע העבירות ובהן ניצול יחסי הכוחות בין המערער לבין המתלוננת, תוך ניצול מצוקתה הכלכלית והאישית; התרחשות האירוע בביתו של המערער, מקום בו נמצאת המתלוננת מתוך אמון וצורך כלכלי; האלימות שהפעיל המערער כלפי המתלוננת תוך כדי התנגדותה הברורה למעשים; והתעלמותו מהמצאות בתה בקרבת מקום וחשיפתה האפשרית של

האחרונה לזעקות אמה. עוד ציין בית המשפט כי מניסיון המעשה המגונה ויתר עובדות כתב האישום, ניתן ללמוד כי המערער תכנן את האירוע והיה נחוש לבצעו. לכל אלה הוסיף בית המשפט כי מלבד הנזק הפיזי שנגרם למתלוננת כתוצאה מהאירוע, נגרם לה נזק נפשי מתמשך, שאליו חשופה גם בתה, על הכרוך בכך.

אשר לקביעת העונש בתוך המתחם, בית המשפט שקל לקולה את עברו הפלילי של המערער, שאינו מכביד; את שהייתו במעצר ובמעצר בית במשך ההליכים; ואת השפעת ההליך על משפחתו. לחומרה, בית המשפט התחשב בכך שהמערער לא קיבל אחריות על מעשיו, כעולה מתסקיר שירות המבחן, ובהמלצתו של האחרון להשית עונש מוחשי ומרתיע על המערער. נוכח שיקולים אלה העמיד בית המשפט את עונש המאסר בפועל על 9 שנים (בניכוי תקופת מעצרו של המערער מאחורי סורג ובריח), לצד עונשים נוספים כאמור ברישת הדברים.

מכאן הערעור שלפנינו, שהופנה תחילה להכרעת הדין ולגזר הדין כאחד. ברם, לאחר שמיעת טענותיו ובעקבות הערותינו הודיעה באת כוחו בשמו כי אין הוא עומד עוד על ערעורו כנגד הכרעת הדין. משאלה הם פני הדברים, השאלה שנתרה לדיון היא אם המערער הניח עילה להתערב בחומרת העונש שהוטל עליו, אם לאו. לכך נפנה כעת.

טענות הצדדים

4. לטענת המערער, בית המשפט החמיר עמו באופן החורג ממדיניות הענישה הנהוגה. המערער סבור כי מדובר באירוע הנמשך לזמן קצר, שלא היה כרוך באלימות קשה. המערער טוען כי גזר הדין לא התחשב כראוי בנסיבותיו האישיות, ובכלל זאת בגילו, בעברו הפלילי (שאינו כולל עבירות קרובות לעבירות נושא כתב האישום) ובכך שלא הוגשו תלונות דומות, הגם שכחלק מעבודתו הוא מזדמן לבתים של נשים שנמצאות לבד בבית. המערער מדגיש כי אין לו עבירות משמעת בתקופת המאסר עד כה, כעולה מן התסקיר המשלים, ומזכיר כי בסיום משפטו הביע צער על כך שהאירוע התרחש.

5. המשיבה מצדה טוענת כי העונש שהוטל על המערער ראוי ואף נוטה לקולה. המשיבה מדגישה את חומרת האירוע, שבמסגרתו אנס המערער את המתלוננת באכזריות ובברוטליות. לעמדתה, המערער ביצע את המעשים במתלוננת, שוהה בלתי חוקית, בין היתר נוכח סברתו כי תחשוש לפנות למשטרה בגינם. בהקשר זה ציינה המשיבה בדיון שלפנינו כי כשהגיעה המתלוננת להגיש תלונתה בנדון דידן, היא נחקרה באזהרה בגין שהייה בלתי חוקית בישראל (לנקודה זו נשוב בהמשך). המשיבה מטעימה כי - עד לשלב הטיעונים בערעור ושמיעת הערות בית המשפט - המערער לא קיבל אחריות על מעשיו, ולא שילם, נכון למועד הדיון, את הפיצוי שנקבע בגזר הדין. בנסיבות אלו, ונוכח הפגיעה המתמשכת במתלוננת הנלמדת מתסקיר נפגעת העבירה, סבורה המשיבה כי אין עילה להתערב בעונש שנגזר על המערער.

6. בתסקיר המשלים שהגיש שירות המבחן לעיונונו צוין כי המערער שולב בבית הסוהר בו הוא נושא בעונשו, ללא ביצוע עבירות משמעת עד כה. עוד נמסר כי המערער אינו מעוניין בהשתלבות בטיפול כל עוד הליך הערעור תלוי ועומד, ולאחריו יחשוב על רצונו בטיפול.

דיון והכרעה

7. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים בכתב ובדיון לפנינו, הגעתי למסקנה כי אין מקום להתערב בעונש שהטיל בית המשפט המחוזי בעניינינו ויש לדחות את הערעור. הלכה היא כי ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים, מקום שבו נפלה טעות או כאשר העונש חורג באופן מהותי ממדיניות הענישה הנוהגת (ראו, מני רבים, ע"פ 3998/13 אביקזר נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (4.2.2015)).

8. לא אחת עמד בית משפט זה על הפגיעה החברתית הקשה הנגרמת כתוצאה מביצוע עבירות מין, שבהן מבקש הפוגע "לטשטש את פניו של האחר, להתעלם מזהותו, מסיפור חייו, מרגשותיו ומכבודו, ולהפכו באחת לחפץ דומם לסיפוק תאוותו" (ע"פ 8923/14 מדינת ישראל נ' קרפצ'יוב, פסקה 5 (12.4.2016) (להלן: עניין קרפצ'יוב)). על חומרתם של מעשים כגון אלה שלפנינו – הן במישור הפרטני הנוגע לעניינים של נפגעי העבירה, הן במישור הציבורי – עמדה השופטת א' פרוקצ'יה בפרשה אחרת:

"הניצול המיני של הזולת בדרך של כפייה, או תוך אי התחשבות בהעדר הסכמה הוא אחת התופעות הקשות והפוגעניות ביותר בביטחוננו הגופני והנפשי של הפרט, ובשלום הציבור ככלל. הפגיעה המינית העבריינית פולשת לגופו ולנפשו של הקרבן, והורסת בו חלקה טובה. היא מבזה את עצמיותו, ופוגעת באינטימיות ובאוטונומיה המקודשת של גופו. היא משקפת את השתלטות החזק והברוטאלי על החלש וחסר האונים. היא מצריכה התערבות ממשית של מערכות החוק והמשפט כדי להגן על קרבנות עבריינות המין בפועל ובפוטנציה" (ע"פ 9994/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (11.8.2008)).

9. אין מחלוקת, בצד האמור, כי העונש שנגזר לא אמור לחרוג מרמת הענישה המקובלת. לשאלה זו – העומדת במוקד הערעור שלפנינו – נפנה כעת. עיון בפסיקה הנוגעת לענישה בגין העבירות שאותן ביצע המערער, מלמד כי זו כוללת תקופה לא מבוטלת של מאסר מאחורי סורג ובריח, שמשכה נע על מנעד רחב, בהתאם לנסיבות כל מקרה ומקרה. אקדים ואומר כי מסקנתי מן הבחינה האמורה היא כי העונש שהושת על המערער – על אף שהועמד על הצד הגבוה – לא סוטה באופן מהותי מרמת הענישה הנוהגת במקרים דומים במידה המצדיקה התערבות. כך למשל בע"פ 9312/06 פלוני נ' מדינת ישראל (18.2.2009) (להלן: ע"פ 9312/06), נדון עניינו של מערער שעבד בשיפוצים בבניין סמוך לביתה של מתלוננת, וניסה לאנוס אותה. במקרה זה דובר באירוע חד פעמי, שבוצע כלפי מתלוננת, שהייתה בגיל מתקדם, בחצר ביתה. בית משפט זה הקל את העונש שנגזר על המערער והעמידו על 8 שנות מאסר בפועל (חלף 9 שנים). באותו מקרה נפסק כי העונש שגזר בית המשפט המחוזי ראוי, וההקלה נובעת אך מהתחשבות במצבו המורכב של המערער נוכח הניתוק ממשפחתו המתגוררת מחוץ לישראל. בע"פ 1685/16 פלוני נ' מדינת ישראל (18.6.2017) (להלן: ע"פ 1685/16) דחה בית משפט זה את ערעורו של אדם שהורשע בעבירות אינוס ומעשה מגונה על חומרת העונש שנגזר עליו, שהועמד על 8 שנים וחצי של מאסר בפועל (שם, פסקאות 15-17). במקרה זה תקף המערער את המתלוננת עת עבדה בניקיון באחת הדירות בבניין שעבד בו. בדומה לע"פ 9312/06, גם במקרה זה דובר באירוע חד פעמי, שגרם לנזקים לתפקודה המשפחתי והתעסוקתי של המתלוננת. דוגמא נוספת ניתן למצוא בעניין קרפצ'יוב, שם הורשע המשיב בעבירת אינוס של שכנתו בביתה (לאחר שפרץ אליו, אם כי נוכח הגעה להסדר טיעון לא הורשע בסופו של יום בגין הפריצה), עת בנה היה בקרבת מקום. בית משפט זה קיבל את ערעור המדינה על קולת העונש שהשית בית המשפט המחוזי על המשיב, והחמירו מ-7 שנים ל-8 שנים וחצי מאסר בפועל, תוך שצוין הכלל שלפיו ערכאת הערעור אינה נוהגת למצות את הדין.

10. מן המקובץ עולה כי אכן, במקרים שבהם נדונו נסיבות דומות לעניינינו, נגזרו על מי שהורשע בעבירות אינוס – במסגרת אירוע חד פעמי – עונשים שכללו תקופות מאסר ממושכות. אמנם, בצד המקרים שעליהם עמדנו, קיימים פסקי

דין שבמסגרתם נידונו נאשמים שהורשעו באינוס לתקופות מאסר קצרות יותר ובמובן זה, עונשו של המערער, כאמור, מצוי ברף הגבוה של הענישה הנוהגת. ברם, להשקפתי וכפי שאפרט להלן, יש טעמים ענייניים להבחנה בין מקרים אלה לבין עניינו של המערער, המצדיקים את הותרת העונש על כנו. במסגרת זאת יש לציין את עניין חמאמרה, שבמסגרתו דחה בית משפט זה ערעור על חומרת העונש שהושת על מערער שהורשע בעבירת אינוס בנסיבות מחמירות (ע"פ 3155/12 חמאמרה נ' מדינת ישראל(14.2.2013)). באותו מקרה, תקף המערער את המתלוננת בחוף הים וביצע את עבירת האינוס באמצעות החדרת אצבעות תוך איום על חייה. על המערער שם נגזרו, בין היתר, 7 שנות מאסר בפועל. בסוף פסק דינו, ציין בית משפט זה, בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה והעונש המרבי הקבוע בדין בגינה, כי "ייתכן שהגיעה העת להחמיר ברפר הענישה במקרים כגון דא" (שם, פסקה 14); המדינה לא הגישה באותו עניין ערעור על קולת העונש). בע"פ 1839/14 פלוני נ' מדינת ישראל(21.6.2015), בית המשפט המחוזי גזר על מערער שהורשע באונס 6 שנות מאסר בפועל, תוך שהתחשב במצבו הבריאותי ובעדי אופי שהעידו לטובתו. במקרה זה פגע המערער במתלוננת בביתה, ובעקבות האירוע התדרדר מצבה הנפשי. בית משפט זה דחה את הערעור על חומרת עונש המאסר בפועל תוך שציין כי "ייתכן שהוא אף נוטה להקל" (שם, פסקה יט). יוער, כי גם במקרים אלה, הביע בית המשפט עמדה שממנה ניתן ללמוד כי העונשים שנגזרו מקלים יחסית למעשים שבוצעו (ויוזכר כי מדובר בפסקי דין שדחו ערעור על חומרת עונש המאסר, ושבהם לא השיגה המדינה על קולת העונש).

11. מכאן לעניינינו. המערער במקרה דנא הורשע בניסיון לבצע מעשה מגונה ובאינוס מי שהועסקה על ידו בעבודות ניקיון ועבדה בביתו. המערער תקף את המתלוננת באכזריות ולא שעה לתחנוניה, תוך ניצול מחפיר של פערי הכוחות בינו לבין לבינה, של התלות הכלכלית שלה בו, ושל מעמדה המוחלש כשוהה בלתי חוקית. כעולה מממצאי פסק הדין בהליך קמא, למעשיו של המערער קדם תכנון מוקדם, וזה שם לו למטרה את המתלוננת, בשל פגיעותה, הנובעת בין היתר מההנחה המסתברת כי נוכח מעמדה של המתלוננת והיעדר מערכות תמיכה שעומדות לרשותה, היא תחוש מלפנות למשטרה. המערער הפעיל אלימות כלפי המתלוננת, התעלם מהתנגדותה, בכייה וזעקותיה, וכל זאת - תוך שבתה הפעוטה נמצאת באותו הבית בקרבת מקום. נסיבות אלו מצביעות לדעתי כי עניינו של המערער בעל מאפיינים דומים יותר למקרים שעליהם עמדנו ברישת הדיון, ושבהם נגזרו עונשים דומים לעונש שהשית בית המשפט המחוזי. בהקשר זה יש לציין כי בחלק ממקרים אלה אף לא התקיימו חלק מן הנסיבות לחומרה שמנינו לעיל, ואילו בעניין קרפצ'יוב אכן ניתן משקל להימצאות בנה של המתלוננת באותו מקרה בקרבת מקום האירוע וגזר הדין הוחמר כאמור. המערער אף לא זכאי להקלה המסוימת הניתנת למי שמודה באשמה, בהתחשב בהשלכות שיש לקבלת אחריות על קורבן העבירה ועל ניהול ההליך הפלילי (ע"פ 1685/16, פסקה 16; השוו לעניין קרפצ'יוב, פסקה 4). גם אם אניח כי ישנן נסיבות בהן ניתן ליתן בגזירת העונש משקל מסוים לקבלת אחריות גם בשלב הערעור (ראו למשל ע"פ 4045/18 פלג נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (26.5.2019)), אינני סבור כי יש הצדקה לכך במקרה שלפנינו. המתלוננת נאלצה לשאת במשמעויות של הליך משפטי מלא, וזאת לצד איומים שספגה מצד משפחתו של המערער וכן מצד משפחתה עקב האירוע (כמדווח בתסקיר נפגעת העבירה). לכל אלה יש להוסיף את השלכותיה הקשות של הפגיעה על חייה של המתלוננת, המובאות בתסקיר, פגיעה אשר ממנה היא ממשיכה לסבול גם היום בהיבטים שונים, אשר משיקולי צנעת הפרט לא נרחיב בהם. הפגיעה במתלוננת נמשכה ובאה לידי ביטוי גם בשלב הטיעונים בערעור, כאשר יוחסה לה מניפולציה ורצון להפליל אדם חף מפשע, בשל רצונה לקבל ממנו טובת הנאה כספית.

12. על רקע כל האמור, אין מקום להתערב לדעתי בגזר הדין שהטיל בית המשפט המחוזי על המערער מחמת החרیגה הנטענת ממדיניות הענישה הנוהגת. אף לא מצאתי כי יתר טיעוניו של המערער מצדיקים הקלה בעונשו, משלא הונחה עילה לשנות מהאיזון שאליו הגיע בית המשפט המחוזי - שהתחשב במכלול השיקולים הרלוונטיים לעניינינו.

13. אחרון בסדר אך לא בחשיבות: במהלך הדיון התברר (מפי נציג המדינה) כי לאחר שהמתלוננת פנתה למשטרה בעקבות המעשים נושא כתב האישום, היא נחקרה באזהרה בגין שהייה בלתי חוקית בישראל. כפי שהזכרנו לעיל, שוהות בלתי חוקיות שנפגעו מעבירות מין פגיעות במיוחד נוכח מעמדן, וחששן המובן - כפועל יוצא - מלפנות למשטרה ולדווח על העוולות שבוצעו כלפיהן, שמא חשיפתן תביא לנקיטת הליכים נגדן בגין שהייתן בארץ ללא היתר. יש לתת את הדעת לפגיעות המיוחדות של מתלוננות אלו, הנוספת על הקשיים הניצבים ממילא בפני נפגעות עבירות מין בבואן להגיש תלונה למשטרה ולדווח על המעשים הקשים שנעשו להן (ע"פ 5920/13 אטלן נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (2.7.2015); ע"פ 9399/09 ארלקי נ' מדינת ישראל, פסקה 32 (10.8.2010)).

14. בהחלטתנו בסיום הדיון, התבקש בא כוח המשיבה להודיע מהי ההנחיה בנוגע לחקירתן באזהרה של מתלוננות על עבירות מין שהן שוהות בלתי חוקיות. בהודעה מיום 20.5.2019 מסר בא כוח המשיבה כי לאחר בירור שערך, אין בנמצא הנחיה כאמור, אולם נוכח הערות בית המשפט במקרה דנא הובאה הסוגיה בנסיבותיה לפני המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), אשר יבחן את הצורך בקביעת הנחיות או נהלים במקרים אלה. הנחתי היא שהנושא יוסדר במהירות הראויה וכי במסגרת זאת יינתן משקל - במבט צופה עתיד - להזקקה המתחייבת של ביצוע עבירות מין נגד שוהות בלתי חוקיות הנתפסות, למרבה הצער, כ"טרף קל"על ידי תוקפיהן דווקא משום החסמים האינהרנטיים העומדים בפני פנייתן לרשויות אכיפת החוק וכן לצורך להבטיח כי לא ייוצר "אפקט מצנן" על הגשת תלונות עקב חששן האמור.

אשר על כן, אציע לחבריי כי נדחה את הערעור.

שׁוֹפֵט

השופט ד' ברק-ארז:

1. אני מסכימה לפסק דינו של חברי השופט ע' פוגלמן מכל טעמיו - הן ביחס לתוצאה בערעור והן בכל הנוגע לקושי שעלה מכך שהגשת תלונה במשטרה על-ידי שוהות בלתי חוקית על עבירות מין שבוצעה בה הביאה גם לפתיחת חקירה נגדה. אני אף מוצאת לנכון להוסיף מספר הערות קצרות בעניין זה, שלא ניתן להפריז בחשיבותן.
2. ניסיון החיים מלמד כי מי שנמצא במעמד של שוהות בלתי חוקית חשוף לפגיעות רבה במיוחד מבחינת הגנת המשפט הפלילי - על רקע החשש המובנה מרשויות המדינה: חשש אובייקטיבי מפני נקיטת הליכים, שלו נוספת הרתיעה הטבעית הנובעת מן הזרות, ובכלל זה פערי שפה ותרבות (ראו: Cecilia Menjivar and Olivia Salcido, *Immigrant: Women and Domestic Violence - Common Experiences in Different Countries*, 16 Gender & Soc. (2002) 898); הדר דנציג-רוזנברג ונעמי לבנקרון "אלימות הגירתית" עיוני משפט לז' 341 (2015)). על רקע זה, קביעת נהלים שעניינם טיפול בתלונות המוגשות בגין עבירות חמורות שבוצעו לכאורה כלפי שוהים בלתי חוקיים היא הכרח ממש. הדברים מקבלים משנה עוצמה כאשר מדובר בעניינין של נשים החשופות לעבירות מין, כמו במקרה דנן, או אלימות במשפחה, אך הדברים יפים למעשה גם ביחס לגברים, וכן לקשת רחבה יותר של עבירות.
3. המודעות מפני יצירת תמריץ שלילי להגשת תלונות בגין עבירות אלימות בשל חשש מפני הרחקה מן המדינה

הובילה במהלך השנים לרפורמות חשובות בשורה של הקשרים נוספים, כדוגמת נוהל מיוחד הנוגע להמשך של תהליך רכישת מעמד בישראל בגין קשר עם בן זוג ישראלי בנסיבות שבהן הפרידה מן האחרון נבעה מפרקטיקה של אלימות (ראו: נוהל מס' 5.2.0019 שעניינו "הטיפול בהפסקת הליך מדורג להסדרת מעמד לבני זוג של ישראלים כתוצאה מאלימות מצד בן הזוג הישראלי"; בר"ם 7938/17 פלונית נ' רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול, פסקה 7 לפסק דינו של השופט נ' הנדל (13.9.2018)). הדברים אמורים להיות אף בבחינת קל וחומר כאשר מדובר בהיבט הבסיסי של אפשרות להגיש תלונה במשטרה ללא חשש. כפי שציינתי, מי שאינו בן המקום עלול להירתע מפני הגשת תלונה גם מטעמים של תחושת זרות וניכור כלפי הרשויות, ולכן הסרת החששות הפורמאליים הכרוכים בכך מקבלת משנה חשיבות.

4. על רקע כל האמור, אני מצטרפת אפוא גם לדבריו של חברי באשר לצורך לקבוע הנחיות או נהלים מתאימים (כמפורט בפסקה 14 לפסק דינו). אם הדיון בערעור, שמבחינות רבות היה כרוך בטענות קשות כלפי המתלוננת, יוביל בסופו של דבר לגיבושם של נהלים חיוניים - נתנחם בכך.

ש ו פ ט ת

המשנה לנשיאה ח' מלצר:

אני מצטרף בהסכמה לפסק דינו של חברי, השופט ע' פוגלמן וכן להערותיה של חברתי, השופטת ד' ברק-ארז. אני מרשה לעצמי להוסיף כי במהלך הדיון בפנינו הסתבר שבמסגרת הליכים אחרים מענייננו שהתקיימו לאחר הדיון בבית המשפט המחוזי הנכבד, הוצג חומר רפואי שהוצא מתיק החקירה, או מהמקום שבו נוצר התיעוד, זאת על אף העובדה שהדיון בבית המשפט המחוזי הנכבד התנהל בדלתיים סגורות וחל צו איסור פרסום על הדברים. גם נושא זה ראוי להיבדק ע"י גורמי הפרקליטות, הן לגבי מקור ההדלפה והן לשם מניעת הישנות מקרים כאלה בעתיד. זאת יש לעשות על אף שהסוגיה הכרוכה בחומר האמור ובבקשה לצרף ראיות חדשות בערעור - הפכה לעיונית, לאחר שהמערער חזר בו מערעורו על הכרעת הדין.

המשנה לנשיאה

הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט ע' פוגלמן.

ניתן היום, ל' בסיון התשע"ט (3.7.2019).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה